

Leto XIII.

Številka 9.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

D^R. MAKSO PIRC.

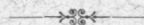

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

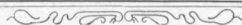
1897.

VSEBINA.

1. <i>dr. Janko Babnik</i> : Črtice o sodnem postopanju na Nemškem	257
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Dedičem pokojnika, kateri so se spustili v pravdo, sme nakladati pravdni njih nasprotnik glavno prisego o dejanju, dogodivšem se za njih mladih let med njim in pokojnikom	274
b) Od maloletnika sme se s tožbo nazaj zahtevati le one reči, ki so se mu dale v očito korist (§-i 233., 243., 244., 246., 247., 248. obč. drž. zak.)	277
Kazensko pravo:	
Ponudba denarja v namen, da volilec ne da svojega glasu, ali pa sploh ne glasuje, učinja poskus kupovanja volilnega glasu	281
3. Iz upravne prakse:	
O dolžnosti gospodarjevi povrniti bolniške stroške za posla v smislu §-a 21. poselskega reda za Kranjsko	283
4. Razne vesti	285
5. Pregled pravosodstva	287

Črtice o sodnem postopanju na Nemškem.

Na shodu „Pravnikovem“ predaval dr. Janko Babnik.

Več gospodov mi je izrazilo željo, naj bi poročal v našem društvu o svojem potovanju po Saksonskem in o vtisih, katere sem zadobil o tamošnjem sodstvu. Ko se napravljam, ustreči tej želji, moram pa pred vsem omenjati, da je bil čas mojega bivanja in uradovanja pri saksonskem sodišču v Chemnitzu prekratek, da bi bil mogel preučiti vse stroke temeljito in da Vam zamorem vsled tega podati tudi le črtice, le nekatere opazke, nikakor ne smete pričakovati učenega predavanja, ki bi obsegalo vso preobširno polje sodnega postopanja.

Postopanje v civilnih pravnih zadevah urejeno je v Nemčiji z zakonom o uredbi sodnih oblastev in s civilnim pravdnim redom, ki sta v veljavi od 1. oktobra 1879, toraj ravno 18 let. Po teh zakonih je sodstvo urejeno nastopno. Na prvi stopinji razsoja tako imenovani „Amtsgericht“ vse pravde, tudi menične stvari, do zneska 300 mark, izvzemši nekatere, zbornim sodiščem pridržane stvari, slednje, „Landgericht“ je prizivna stopinja za odločbe sodišč prve stopinje in je prva stopinja za vse druge civilne stvari, katere niso pridržane „Amtsgericht-u“. „Amtsgericht“ vodi tudi zemljiško knjigo za vse nepremičnine, (naši deželni deski enakega instituta ni) nadalje vodi trgovinske registre, vrši sodstvo v konkurzih in je prva instanca, ne glede na vrednost prepirnega predmeta v sporih zaradi očetovstva, v najemnih in zakupnih sporih i. t. d., analogno našim okrajnim sodiščem po novem jurisdikcijskem pravilniku. Zoper sodbe, katere izda „Landgericht“ kot prizivna stopinja, ni nobene pritožbe več, proti sodbam, katere izda „Landgericht“ kot sodišče prve stopinje, pa gre priziv na višje deželno sodišče in od tam na državno sodišče (Reichsgericht) v Lipskem, toda v pravnih

zaradi imovinskih zahtev je dopustna revizija le, če presega vrednost prepirnega predmeta znesek 1500 mark. Naj bode koj omenjeno, da ima Bavarska svojo lastno najvišje sodišče, da je toraj državno sodišče v Lipskem najvišje sodišče v civilnih stvareh le za Nemčijo izvzemši Bavarsko.

Sodstvo izvršujejo pri Amtsgericht-u sodniki posamezniki, pri ostalih sodiščih senati. Za trgovinske stvari se nahajajo pri zbornih sodiščih posebni trgovinski senati (Kammer für Handels-sachen), ki obstoje iz enega sodnika in dveh sodnikov lajikov. Strokovnjaška prisednika imata toraj v senatu večino. Kazenske stvari in sicer prestopke razsojajo na prvi stopinji takozvani „Schöffengerichte“, ki obstoje iz enega sodnika-pravnika in dveh prisednikov lajikov (Schöffen).

Da zadobiš potrebno kvalifikacijo za sodnika, treba tri leta obiskovati nemško pravoslovno fakulteto in potem napraviti teoretiški izpit. Za Saksonsko velja samo na vseučilišču v Lipskem položeni izpit, kar je naravna posledica tega, da še nimajo v Nemčiji za vse enotne kodifikacije — novi državljanski zakonik stopi v moč še le leta 1900 — in da se le v Lipskem predava partikularno saksonsko pravo. Novo vstopivši pravnik dobi naslov „referendar“ ter se uporablja in vežba kakor pri nas pravni praktikanti in avskultanti. Po 3- do 4letni praksi — posamezne nemške države so si to različno uredile — se sme referendar oglasiti k praktičnemu izpitu in postane potem „assessor“. Navedeni izpit je edini praktični pravniški izpit na Nemškem, on daje zajedno tudi kvalifikacijo za odvetništvo, kakor za upravno službo. Assessor se uporablja navadno kot pomožni sodnik (Hilfsrichter), kakor pri nas izprašani avskultant in postane za nekaj časa pravi samostojni sodnik z naslovom „Amtsrichter“. To mesto, ki je na Saksonskem plačano po 3600 mark na leto, dosežejo tam navadno po šestletnem službovanju. S tem mestom je kandidat sodniškega stanu na Nemškem prav za prav že vse dosegel, on je sodnik in vsled tega ex lege usposobljen za izvrševanje sodstva v vseh državljanskih in kazenskih stvareh pri sodišču, kateremu je odkazan. Njemu ni treba n. pr. zaradi više plače hrepeneti po viši službi, kajti tudi pri najmanjšem sodišču bo prišel, ko pride vrsta nanj, v viši plačilni red. Videl sem osivele gospode, ki so bili že celo vrsto let pri prvi instanci

n. pr. izključno zemljiško-knjižni sodniki in so od prvotnih 3600 mark prišli do plačila 9000 mark na leto, ne da bi se bili premaknili s svojega mesta. To ima morda katere slabe posledice ali neprimerno večje so koristi, sodniki so zares povsem nezavisni in uživajo zaradi tega povsod zelo velik ugled. Tudi na strokovno zmožnost vpliva to zelo ugodno. Res, da postanejo specijalisti, celo enostranski specijalisti, ki bi bili za druge stroke kakor za tisto, v kateri delajo že leta in leta, nesposobni. Tako mi je rekel gospod, katerega sem občudoval zaradi spretnega vodstva kazenske razprave, da se ne smatra več sposobnega, rešiti kako civilno stvar, ker se že leta in leta peča zgolj s kazenskimi rečmi „und zwar als Specialist für Münzverbrechen“. Naj velja, da je obžalovati tako enostranost, toda jaz se ž njo rad sprijaznim, če ji odgovarja za to v drugi stroki posebna dovršenost, ki jamči zato, da bo v tistih sporih vse dobro in hitro rešeno, kajti potem je justica izpolnila svojo dolžnost nasproti tistim, ki so pri nji iskali pomoči in ta ozir je po mojem mnenju važnejši kot ozir na interese posameznega sodnika, kateri se želi izvežbati v vseh oddelkih pravosodja.

Starejši sodniki, posebno taki, katerim je izročeno vodstvo kakega sodišča in disciplinarna oblast pri sodiščih, kjer je več sodnikov, dobe naslov „Oberamtsrichter“, „Justizrath“, „Praesident“ i. t. d. toda viša plača ni združena že s takim naslovom ampak sodnik jo doseže, kakor že navedeno, samo po sebi po starosti.

Razmerje med sodniki in odvetniki je zelo ugodno, ni prenapetosti ne na eni ne na drugi strani, kar je naravna posledica tega, da je izvor, pripravljalni stadij in izpit, za sodnika in za odvetnika isti. Odvetniških kandidatov v našem smislu prav za prav na Nemškem ni, vse, kar še nima praktičnega izpita, je referendar in vsaki, tudi kandidati za sodniške službe, morajo od svoje štiriletne prakse prebiti vsaj pol leta v odvetniški pisarnici, preden se pripuste k praktičnemu izpitu. Ko pa so napravili ta izpit, smejo takoj otvoriti odvetniško pisarnico, če namreč ni pomislekov proti njih poštenosti, nrvnosti i. t. d., o čemer odločuje, zaslišavši poprej odvetniško zbornico, ki je pri tem zelo stroga, pravosodni minister. Odvetniki na Nemškem pa po zakonu niso kot odvetniki samo po sebi vpravičeni zastopati

stranek pred vsakim javnim oblastvom, niti ne pred vsakim sodiščem ampak le pred tistimi sodišči, za katera so izrecno pripuščeni. Praksa si sicer v tem oziru pomaga in je sploh tendenca, da se to zakonito določilo prenaredi. Neko število starih odvetnikov imenuje vlada za notarje in oni izvršujejo potem odvetniško in notarsko službo, slednje pa ne v tem obsegu kot pri nas, kajti na primer naš sodni komisariat je na Nemškem nepoznat.

Kar se zaslužka odvetnikov tiče, je urejen na Nemškem na zelo priprost način, ker je vse pavšalovano. V posebni tarifi je določeno, koliko gre odvetniku za tožbo in intervencijo pri razpravah po vrednosti prepirnega predmeta, in po dotični tarifni postavki se mu prisodijo stroški, naj je bil le eden ali pa deset ali več narokov. V obče se je ta pavšalni zistem obnesel, jaz vsaj nisem slišal nobenih pritožeb.

Najboljši sodniki in najuglednejši odvetniki pa končno ne bi mogli izvrševati svojega poklica tako izvrstno, kakor to store n. pr. na Saksonskem, postopanje ne bi teklo tako točno in gladko, da jih ne bi podpiralo izvrstno in mnogoštevilno pisarniško osebje. V okviru določil civilnega pravnega reda in zakona za uredbo sodnih oblastev, ki veljata po vsej Nemčiji, si je uredila vsaka nemška država sodno pisarnico — die Gerichtschreiberei — po svoje in upravo na Saksonskem se je to zgodilo tako vzgledno, da je naša avstrijska pravosodna uprava ukrenila pravo pot, ko se je pri sestavi opravnega reda in pri notranji uredbi sodne pisarnice držala saksonskega vzgleda. Vredno je toraj, da to opišem malo obširneje.

V Nemčiji je sploh prav redko, da bi se potegovali dosluženi podčastniki za civilna uradniška mesta, kajti naredniki so pri vojaki tako dobro plačani, da rajše ostaneje v vojaški službi, podčastniki nižje vrste pa dobe le službe slug, paznikov, nižjih izvrševalnih organov itd., vsled tega izhaja ves naraščaj pisarniških uradnikov iz bivših pisarjev — kopistov. V odvetniških pisarnicah najdeš mimo starejšega izvežbanega vodje pisarnice same mlade fante 15—18 let stare, ki potem prestopijo kot kopisti k sodišču. Ko so vsega — pri odvetniku in pri sodišču vkup — bili najmanj štiri leta kopisti, se smejo oglasiti k prvemu pisarniškem izpitu in če ga dotičnik prebije, postane „expedient“ s plačo tisoč mark

na leto. Po preteku štirih let se sme oglasiti k drugemu izpitu, da postane „aktuar“ in po daljnih treh do štirih letih k tretjemu, da postane „sekretär“. Najstarejši tajnik med pisarniškiimi uradniki, ki ima zajedno nadzorstvo nad vso pisarnico, dobi konečno naslov „bureauinspector“ ter zamore doseči nazadnje do 4000 mark letne plače. Ti zares lepi dohodki so povod, da se dobi za sodno pisarnico tudi izvrstno osebje. To pa je *conditio sine qua non*, če se hoče resnično in primerno izvesti civilni pravdni red, kakor ga imajo na Nemškem in sedaj tudi mi. Skušal bom pozneje pri pojedinih točkah podrobneje razkazovati delovanje sodne pisarnice, tukaj le nekoliko splošnih besed. Pravilo je, da ima vsak samostojni sodnik prideljenega svojega pisarniškega uradnika, s katerim on razpolaga, ki je tako rekoč njegov tajnik. Da mora tako biti, je naravna posledica ustnega postopanja in ž njim upeljanega zistema posameznih sodnikov. Sodnik, kateremu je po razdelitvi opravil pripala kaka stvar, mora biti za njo odgovoren ves čas do takrat, ko se od njega podpisana rešitev izroči vročevalnemu organu za vročitev, nikakor se ne sme sodnikova dolžnost končati s trenutkom, ko je svojo rešitev oddal v aprobacijo svojemu predstojniku, ne da bi se mu bilo treba brigati za daljno usodo tiste „številke“ v ekspeditu, ali, kako in kedaj se prepíše, kedaj se odpravi i. t. d. Ampak pisarniški uradnik, ki je prideljen sodniku, prevzame vloženi komad, napravi koj sam navadne rešitve, težavneje stvari predloži sodniku v rešitev, za tem preskrbi isti pisarniški uradnik, bodisi sam, bodisi s pomočjo njemu prideljenega „kopista“, prepis, ga da sodniku v podpis, napiše vročilnico ali pa kuvert in povratni prejemni list in vse to izroči vročevalnemu oddelku. Tako spisi, dokler dotična stvar teče, ne pridejo iz sobe sodnikove oziroma iz sobe njegovega pisarniškega uradnika, slednji, ki dobi v roke vse, kar ima rešiti in kar je rešil njegov, če smem tako reči, gospod, je o vsem natančno podučen in zamore strankam dati vsa potrebna pojasnila, tako da ni treba iti za vsako malenkost k sodniku, kateri si pridobi že s tem mnogo časa za težavnejše rešitve in za temeljito proučevanje posameznih stvari. Pisarniški uradnik, ki je neprenehoma v dotiki s svojim sodnikom, pa si tudi pridobi kmaľu dovolj spretnosti, da napravi navadne rešitve in istoča sno s komadom, ki je došel na novo, predloži prav po-

gostoma sodniku že na čisto spisane rešitve v podpis. Po večletnem poslovanju v tistem oddelku si pridobi pisarniški uradnik v opravilih, katera se rešujejo v dotičnem oddelku, toliko spretnosti, da reši sam skoraj vse, kar se nepogojno dovoli in le zavrnitve, katere treba utemeljiti z zakonitimi določili ali daljšimi razlogi, koncipira sodnik sam. Na Saksonskem ga na primer ni sodnika, ki bi pri izvršilnih dražbah zemljišč sam delal odlok o razdelitvi izkúpila, ampak, ko je stvar dozorela do razdelitve, se glasi rešitev sodnikova: „Vertheilungsplan entwerfen“ in v svojem pisarniškem oddelku ima tako izvežbane ljudi, da mu to naredo, in sodniku treba le pregledati, je-li pravilno ali ne.

Ko sem vam tako na kratko popisal osebe, katerim je na Nemškem izročeno pravosodje, hočem v kratkih potezah naslikati tek pravde in pri tem omenjati, kar se mi zdi posebne omenitve vredno.

Ko vstopiš v sodno poslopje, najdeš povsodi v veži desko, na kateri je natančno zapisano, kako so za dotično leto razdeljena opravila med sodniki, v kateri sobi najdeš za stvar, zaradi katere si prišel, določenega sodnika, kje njegovega pisarja, v kateri sobani in ob katerih dneh ima vsak posamezni sodnik javne ustne razprave. Pa ko hočeš naprej, naravnost k sodniku, te vstavi sodni sluga in kazaje na napis „Ohne Anmelden kein Zutritt“, te praša, kaj želiš, te oglasi v dotični pisarnici in še le, če ti pisar ne bi mogel dati zahtevanega odgovora ali pojasnila, ti odpre vrata k sodniku. Tako je urejeno pri vseh večih sodiščih, da imajo vsaj takošen obseg, kakor n. pr. ljubljansko okrajno sodišče.

Stranke, ki prinesó vloge, jih oddajo, če ni v veži nabiralnika, ki se večkrat na dan izprazni in v katerega je moči vreči vloge, na „vložnem mestu“ (Einlaufstelle). Tam pa se nikakor ne piše vložni zapisnik, kakor ga imamo dosedaj še mi, ampak dotični uradnik zgolj pritisne vsakemu komadu s posebnim pečatilom tako imenovani vložni zaznamek (Eingangsvermerk), ki ne pove družega kot dan, katerega je vloga došla in ime sodišča, ter da vlogo v predal tistega sodnika, kateremu pripadajo po stalni razdelbi opravil take stvari. Od tam jih dobi pisarnica dotičnega sodnika in še le pisarniški uradnik vpiše stvar, pa ne v vložni zapisnik, katerega sploh ni, ampak v posebni register

ter zatem ravna z vlogo, kakor sem zgoraj razložil, bodi si, da jo sam reši, bodi si, da jo predloži sodniku v rešitev. Mogoče je tudi, da stvar sploh ne dobi pismene rešitve. Recimo, da bi stranka s pismeno vlogo naznanila izpremembo stanovanja ali pa n. pr., da bi toženec pred narokom pismeno naznanil, kaj misli na tožbo odgovarjati, ne da bi predlagal poziva prič ali kaj družega, o čemer bi moral sodnik takoj sklepati, takih vlog pisarniški uradnik niti sodniku ne predloži, ampak jih le prišije k spisom in vse vkup predloži sodniku stoprav tisti dan pred ustno razpravo.

Pri takem postopanju je mogoče vse kar najhitreje rešiti. Imel sem priliko videti, da je prinesel sluga ob polu 9. uri dopoldne 350 do 400 komadov iz pošte v vložno mesto, po preteku pol ure so že bili vsi komadi razdeljeni in prenešeni v posamezne oddelke, pisarniški uradniki so se koj lotili reševanja in kar je bilo navadnih vlog n. pr. tožbe, se je še tistega dne popoldne, ali vsaj drugi dan dopoldne po mestu vročevalo.

Na najkrajši rok se razpiše ustna razprava. Ta se ve pravnik najbolj zanima, saj nam je to vkljub izkušnjam z našim malotnim postopanjem vendar nekaj povsem novega, tujega. Za razprave določene so posebne večje sobe, navadno za dva sodnika ena. Praviloma razpravlja namreč vsak sodnik, kateremu so izročene pravdne stvari, po trikrat na teden, ostali trije dnevi mu preostajajo za pripravljanje, izdelovanje sodeb itd., tako da se dva sodnika vrstita in ima vsaki tri dni v tednu določene, ob katerih mu je razpravna dvorana na razpolaganje. V teh sobah je prostor v obližji vrat zagrajen, on je določen za poslušalce, v ozadju stoji na vzvišenem mestu miza sodnikova, pri katerem sedi tudi zapisnikar, pred to mizo stojite dve manjši mizi za obojestransko zastopnika, in tik ob ograji dolga klop za priče, ki so že bile zaslišane, pa še ne smejo odstopiti ali za osebno došle stranke i. t. d. Na sodnikovi mizi pogrešaš razpelo in sveče, kajti na Nemškem ne prižigajo sveč pri priseganju. Če se potem pravna stvar okliče ter iz ozadja vstopi in k mizi prisede sodnik v talarju in z baretom, obojestransko zastopnika ravno tako, med tem ko onstran ograje pri vratih stoji krepak sodni sluga v čedni in lepi uniformi, dela vse to mogočen vtis in te zunanosti vplivajo gotovo zelo na vsakogar, pomirijo raz-

burjene duhove ali jih vsaj toliko kalmirajo, da se ne dogajajo reči, kakor so na pr. v dvoranah, v katerih istočasno razpravljata dva ali še več bagatelnih sodnikov, pri nas vsakdanje, ampak vsakdo ima vtis, da se nahaja „na takem kraju, ki posebno spodobnost tirja“, kakor pravi naš kazenski zakon.

Vtis, kateri napravlja ustna razprava, je seveda različen po različni osebni sposobnosti in spretnosti delujočih oseb. Videl sem razpravljati sodnike in odvetnike, katere poslušati je bilo pravo veselje, pa tudi take, pri katerih je bila razprava okorna ali, kakor se glasi dotična, prav značilna nemška beseda, „ledern“. Tožnik navadno prebere svojo tožbo in na to odgovarja toženčev zastopnik, ki mora pogostoma tudi prebrati posamezne odstavke kake listine, na katere se sklicuje ali pa tudi vso listino, ker drugače se ne bi moglo na njo pri razsojevanju ozirati. Toda v tem je prilika za sodnika, pokazati, jeli svoji nalogi kos ali ne. Toženec začne odgovarjati, morda je že v pripravljalnem spisu poprej naznanil, kaj misli vse odgovarjati in sodnik je toraj informovan, potem ne bo poslušal pol ure trajajočega odgovora ampak, prestopivši koj in medias res, seže tožencu v besedo ter ga praša, ne bi li hotel podrobneje izpeljati svoj glavni vgovor, kar se seveda zgodi, zopet poprime sodnik besedo, praša tožnika, ali to ali ono od toženca navedeno okoliščino priznava ali k nji kaj pripomni i. t. d. in na ta način razvozlja le nekoliko spreten sodnik v kratkem času tudi zelo zamotan slučaj in jasno se pokaže, kaj še ostane prepirnega, kateri dokazi so potrebni i. t. d. Sodnik razglasi sklep, da se dopuščajo ti ali oni dokazi, določi koj dan, katerega se bodo priče zaslišavale, pa vedno pristavi, da se bodo priče povabile le za slučaj, da položi tožnik oziroma toženec do gotovega dne primeren predujem, naznanivši njega znesek. Po naši dosedanji praksi bi moral dotični razpravni zapisnik sodnik sam rešiti, napisati imena prič, katere naj se povabijo, načrtati dopise drugim oblastvom, naj pošljejo spise, ki se bodo morda potrebovali i. t. d. Vsega tega na Nemškem ni, ampak pisarniški uradnik, ki dobi ta sklep v roke, čaka, da mu stranka izkaže, da je vplačala določeni predujem, in potem on sam, ne da bi bilo treba sodnikovega naročila, napravi potrebna povabila, dopise i. t. d. Če je stvar godna za razsojo, se zamore tudi koj po prvi razpravi izreči sodba. Toda niti takojna

razglasitev sodbe, niti takojna razglasitev dokaznega sklepa ni običajna, ampak pravilo je, da sodnik po končani sporni razpravi izjavlja: „Zur Verkündigung einer Entscheidung wird Termin auf den ... Vormittag 9^h anberaumt“. Navadno se določuje takšen narok za osem dni pozneje in med tem izdela sodnik sodbo oziroma dokazni sklep ter ga določenega dne razglasi. Takih razglasilnih narokov se določi za vsaki razpravni dan več in kar se tistemu, ki še ne pozna postopanja, iz početka najbolj čudno zdi, je to, da razglašča sodnik zapored celo vrsto odločeb in sklepov, ne da bi prišla k razglasitvi katerakoli stranka. Stranke oziroma njihovi zastopniki pošljejo po naroku v sodno pisarnico ter prosijo za izpisek razglašene sodbe oziroma sklepa, uradoma, brez posebnega zahtevanja, se jim ne bi nič vročilo. Razglasitev je svečana, sodnik se pokrije z baretom ter razglašča sodbo „Im Namen des Königs!“, pri državnem sodišču v Lipskem jih razglašajo „Im Namen des Reiches!“

Sporna razprava je ustna in prašali me bote, kako je skrbnjeno za to, da se vse, kar je bilo govorjeno pri ustni razpravi, tudi zanesljivo posvedoči, da ostane zapisano za pozneje, posebno za višo instanco, s kratka, kakšen je zapisnik o razpravi? Ravno tako na kratko bi smel odgovoriti: tega sploh ni. V zapisniku o sporni razpravi stoje o vsebini razprave zgolj besede: „die Parteien verhandelten streitig zur Sache“ in naj se je razpravljalo ves dan, naj so trditve spornih stranek še tako različne in mnogovrstne, v zapisniku ne stoji o vsebini razprave niti besedica. Vse to si mora sodnik zapomniti, on si mora v ta namen narejati med razpravo pridno beležke in, ko izdeluje sodbo ali pa dokazni sklep, zapisuje on sam, brez sodelovanja stranek, „dejanjski stan“ tako zvani „Thatbestand“. Stranke imajo pravico v osmih dneh vgovarjati proti dejanjskem stanu, če mislijo, da je v njem kaj izpuščenega ali pa celo kaj napačno zapisanega. Predstojnik velikega sodišča mi je dejal, da se sicer večkrat pripeti, da zahteva kedo dopolnitev dejanjskega stanu ali to se mu v 18. letih, odkar deluje po sedanjem pravnem redu, še ni zgodilo, da bi bil kedo zahteval popravo, češ, da je dejanjski stan sodbe napačen. Zares, lepo spričevalo za vestnost in točnost nemških sodnikov. Na drugi strani pa se vestnemu zastopniku ne sme zameriti, če ga skrbi, ali se ne bode menda

prezrla katera njegovih navedeb in tako je prišlo v navado, da podado zastopniki na tožbo kratek pismen odgovor, v katerem navedejo svoje vgovore in na to zopet vloži pogostoma tožnik pripravljalni spis in tako skrbite stranki, da je za ustno razpravo vse pripravljeno in se ni bati, da bi zastopnik pozabil na kak vgovor, ne, da bi ga prezrl iz pozabljivosti sodnik pri zapisovanju dejanskega stanu. Kaj je bolje, ali ravno popisani zistem, po katerem se posvedoči in zagotovi sporna snov, ali pa način, za kateri se je odločilo avstrijsko zakonodajstvo, o tem je, kakor znano, napisana cela literatura. O tem menda drugokrat.¹⁾

Tukaj pa je morda umestno, omeniti nekaj besed o tem, ali se je obneslo na Nemškem postopanje v tem oziru, da zadobi stranka hitro sodbo v roke ali ne. Glede tega moram reči, da vspehi niso posebno ugodni. Kakor rečeno, se prvi narok razpiše na kratek rok in če je moči stvar pri njem dokončati, je zares vsa procedura nagla, da si je hitreje misliti ne moremo. Posebno če se pomisli, da se na Nemškem v sodbah ne določuje noben rok za dajatev, da se na podlagi danes razglašene sodbe koj

¹⁾ V primer, kakšni so zapisniki, naj služita sledeča dva.

I.

Oeffentliche Sitzung des kgl.
Amtsgerichtes.

Gegenwärtig:

H. R. Ass. Drechsler a. R.
Ref. Haenel a. G. S.

Chemnitz, am 8. Januar 1897.

In Sachen

Köhler /. Lahr

erschienen bei Aufruf

- 1) für den Kläger: Ref. Mangler
Nachvollmacht überreichend
- 2) für den Beklagten: R. A. Harnisch.
Kläger stellte den aus der Klage
ersichtlichen Antrag
Die Parteien verhandelten streitig.
Kläger beantragte Vertagung der
Verhandlung.

Beklagter erklärte sein Einverständnis.

Die Verhandlung wurde auf den
22. Januar 1897 Vorm. $\frac{1}{2}$ 10 Uhr
vertagt und diess verkündet.

Drechsler

Haenel.

lahko zarubi, vsaj v varnost, ne da bi v večini slučajev bilo treba izkazati, da preti zahtevajočemu upniku kaka nevarnost iz odlašanja, moram priznati, da je mogoče prav hitro in v najkrajšem roku priti do plačila. Toda v praksi so nastali izrodki in naroki se predstavljajo, kakor se je to godilo dosedaj pri nas, ali še huje. Deloma ima to svoj vzrok v tem, da odvetniki dela ne zmorejo. Istočasno so razpisane ustne razprave pred tremi ali celo več posameznimi sodniki ali pred senati, pri katerih so vdeležene od istega odvetnika zastopane stranke in ker ne more biti povsodi, se vrši le ena razprava, druge se prelože na enostransko zahtevanje nasprotnikovega zastopnika. V tem so odvetniki med sabo kulantni in nikoli se ne zgodi, da bi odvetnik kontumaciral tovariša odvetnika, kar mu itak ne bi mnogo pomagalo, kajti propali zamore v 14. dneh vgovarjati proti kontumadni sodbi in stem stopi pravda v poprejšnji stan, le nastale stroške mora povrniti nasprotniku. Določila, ki bi bilo enako §-u 134. našega novega pravnega reda, kateri nam, če se bo vporabljal vestno in strogo, jamči za hitri tek pravn, ni v nemškem pravdnem redu in zaradi tega se pogostoma pravde zavlačujejo na način, ki nas osupne.¹⁾

II.

Oeffentliche Sitzung des kgl.
Amtsgerichtes.

Gegenwärtig:
H. R. Ass Dreschler a. R.
Ref. Haenel a. G. S.

Chemnitz, am 22. Januar 1897.

In Sachen
Köhler v. Lahr
erschien bei Aufruf

- 1) für den Kläger: Ref. Mangler.
- 2) für den Beklagten: Niemand.

Dem Ansuchen des Klägers entsprechend, wurde die Verhandlung auf den

3. Februar 1897. Vorm. $\frac{1}{2}$ 10 Uhr
vertagt und diess verkündet.

Drechsler. Haenel.

¹⁾ Kot primer zavlačevanja popolnoma navadne pravde naj služi sledeči slučaj. *A* in *B* menjala sta za konje ter je imel *B* doplačati 180 mark, plačal pa je le 100 mark ter se brani plačati ostanek, ker konj baje nima tistih posebnih lastnosti, katere bi moral po trditvah *A*-jevih imeti. *A* na to iztožuje ostanek 80 mark s tožbo, katero je vložil dne 14. avgusta 1896. Stvar se zaradi tega zakasni, ker imajo na Nemškem

Povrnimo se k sodbi in k daljnemu postopanju. Kakor sem že omenil, se uradoma ne vroči strankam ne sodba, ne odpravek dokaznega sklepa. Sploh je vso vročevanje urejeno celo drugače kot pri nas, pa nikakor ne bolje in stvar menda ni dovelj zanimiva, da bi Vas s tem mučil. Stranka, ki je zmagala, recimo tožnik, zaprosi pri pisarju sodnikovem „eine vollstreckbare Ausfertigung des heute verkündeten Urtheiles“ in dobi jo v enem

od 15. julija do 15. septembra vsakega leta sodne praznike, v katerih se sporne stvari — izvzemši zelo nujne slučaje in nekatere v zakonu posebej navedene stvari, kot menični spori itd. — ne razpravljajo. Prvi narok odredil se je zaradi tega v našem slučaju na 25. septembra 1896 in vršilo se je postopanje nastopno:

7. septembra vloži toženec pismen odgovor, v katerem pravi njegov zastopnik „In Sachen A v. B werde ich für den Beklagten beantragen: die Klage abzuweisen und dem Kläger die Processkosten aufzuerlegen, dem Beklagten in Falle seiner Verurtheilung aber nachzulassen, die vorläufige Vollstreckbarkeit durch Hinterlegung von Sicherheit abzuwenden. Zur Begründung dieses Antrages führe ich Folgendes an: . . .“

25. septembra se zglesi le tožnik in prosi preložitve,

7. oktobra dospe sodišču vloga tožnikova: „In Sachen A v. B wird zu den Einwendungen des Beklagten Folgendes erklärt: Es ist richtig, dass Kläger bei Abschluss des Tauschvertrages zugesichert hat, dass . . .“

21. oktobra se zglesi le tožnik in prosi preložitve,

28. oktobra se zglasite obe stranki ter se vrši sporna razprava, katero preloži sodnik na 4. novembra v svrhu razglasitve dokaznega sklepa.

4. novembra razglesi sodnik sklep, da je razpravo še v nekaterih točkah dopolniti ter v ta namen odredi narok na 11. novembra.

11. novembra se zglasite obe stranki, tožnik prosi preložitve, ker še nima potrebne informacije,

16. novembra prosite obe stranki za preložitve,

23. novembra ravno tako,

25. novembra se vrši dopolnilna sporna razprava in sodnik razglesi dokazni sklep ter odredi za zasliševanje priče narok na 7. decembra,

7. decembra se narok ne more vršiti, ker ni bilo mogoče vročiti priči povabila,

18. decembra se priča zasliši, tožnik ni prišel in toženec predlaga sodbo zaradi izostanka, ki se tudi razglesi,

2. januarja tožnik vgovarja (v 14dnevem roku po vročitvi) proti sodbi, vsled česar se določi novi narok,

11. januarja prosite obe stranki za preložitve in

12. januarja sklenete sodno poravnavo.

Po našem novem civilnem pravdnem redu bi tako zavlačevanje v očigled določilo §-a 134. bilo nemogoče.

samem odpravku, tožnik potem napravi prepis odpravka ter vloži oboje, izvornik in prepis pri izvrševalnem organu „Gerichtsvollzieher“, proseč ga, naj vroči prepis - sodbe tožencu in naj istočasno izvrši rubežen premičnin. Izvrševalec pregleda predložene mu spise, poveri prepis sodbe, oziroma ga popravi, če bi bil pomanjkljiv, ter odredi vročevanje in izvršitev rubežni na ta način, da položi prošnjo s prilogami vred v predal tistega svojih pomočnikov (sodnega sluge, Gerichtsvollziehergehilfe), kateremu je odkazana občina, v kateri je izvršiti rubežen. Rešitve, s katero bi se dovolila rubežen ali kaj enakega, ne zapiše nikdo na vlogo in sodni sluga, kateri najde vlogo v svojem predalu, ve, da mu je s tem naročeno, vročiti sodbo in izvršiti rubežen. To se zgodi v dveh ali treh dneh in sluga predloži zapisnik o rubežni, v katerem h koncu zajedno pripomni, na kateri dan je odredil dražbo zarubljenih premičnin ter kje jih je pustil, kajti predpis, naj se zarubljene premičnine v vsakem slučaju, razun če bi zahtevajoči upnik izrecno v to privolil, odvzamejo dolžniku, se ne izpolnjuje. Med rubežnijo in dražbo mora biti najmanj teden dni in navadno jih ni več kot štirinajst. Na kmetih se vrše dražbe v vaški gostilni, v mestih se nahajajo posebni dražbeni lokali, v katerih se vsak teden določenega dne vrše dražbe, tako da ni treba posebnih oklicev razun, če bi v posameznem slučaju iz posebnih vzrokov kazalo, dražbo posebej razglasiti. V Chemnitzu imajo na dvorišču sodišča precej velik paviljon za javne dražbe, ki se vrše tam vsaki petek. Ob četrtkih gredō sodni sluge s postreščki v stanovanja izvršencev ter prepeljejo zarubljene reči v dražbeni lokal, kjer se drugi dan vrši dražba. Pri takem ravnanju se prizanaša izvršencu, za katerega je prihod dražbene komisije v njegovo stanovanje povsem nepotrebna poostritev, zajedno pa se na ta način doseže navadno tudi večje izkupilo, kajti marsikedo, kateri bi se pomišljjal, iti v tuje stanovanje ter tam dražiti v družbi hijên, ki se povsod dobe, gre v dražbeni paviljon, kjer se prodajajo različne stvari, ne da bi se povedalo, čegave so, kjer toraj tudi tisti brez pomislekov lahko draži, kateremu bi rahločutje ali delikatesa branila iti v izvršenčevo stanovanje. Z izkupilom, katero se doseže pri dražbi, poravna izvrševalni organ narasle sodne stroške, poplača tirjatev zahtevajočega upnika in če kaj preostane, izroči to izvršencu.

Potrdilo upnikovo in izvršenčevo se priloži spisom in ti vložé v registraturo. Stvar je končana, ne da bi bil sodnik za vso postopanje tudi le izvedel, kamo-li imel pri njem kaj sodelovati, če je šlo vse navadno, zgoraj popisano gladko pot. Le za slučaj, da se katera stranka spodtika nad kakim ukrepom izvrševalnih organov, če na pr. kedo ekscindira zarubljene reči kot svoje, če trdi izvršenec, da so mu zarubili reči, ki so izvzete od izvršila itd., nastopa sodnik, sicer se vrši vse brez njegovega sodelovanja.

Pa tudi če ima sodnik kaj odločevati, se to zgodi na zelo priprost in kratek način. Za primer navedem sledeči slučaj. Žena izvršenčeva se zglesi pri sodišču rekoč, da so pri rubežni zoper njenega moža zarubili tudi nekaj reči, ki so njena lastnina in nekatere take, ki so sicer moževa lastnina, pa so izvzete iz rubežni. Namesto, da bi zapisal tožbo zaradi izločitve ženi lastnih premičnin, napiše o vsem kratek zapisnik in navede priče. Na to zaslišuje sodnik izvrševalni organ, ki je izvršil rubežen in navedene priče. V ta namen pa ne odredi posebnega naroka, o katerem bi obvestil stranki, ne, ampak še tistega dne, katerega je prišla žena k sodišči, je zaslišal izvrševalca in z dopisnico je povabil za drugi dan popoldne priče. Izpovedbe so se prav kratko zapisale, in ker je po njih bilo zelo verjetno, da so povedbe žene resnične, je odredil sodnik zasliševanje izvršiteljevega zastopnika na ta način, da je koncem zapisnika zapisal: „Ist dem Rechtsanwalte Müller vorzuhalten“. Ker imajo odvetniki vsaki dan opravka pri sodišču, se Müllerju ne pošlje povabilo, ampak pisarniški uradnik mu drugi dan, ko ga zagleda pri sodišču, predloži dotične zapisnike, naj jih prebere. Odvetnik se iz zapisnikov prepriča, da je stvar taka, kakor trdi izvršenčeva žena in zapiše pod navedeno sodnikovo opazko zgolj besede: „Angesichts des Vorstehenden gebe ich die Pfänder frei“ in sodnik, kateremu pisarniški uradnik to predloži, zapiše: „Bewendet. Videat Gerichtsvollzieher“ ter podpiše svoje ime. S tem je stvar končana, sodišču ni treba ničesar sklepati, nobenega odloka izdati, nihče se ne obvešča, le izvrševalec izve, da je glede dotičnih stvari rubežen razveljavljena.

Na Saksonskem so sodni izvrševalci (Gerichtsvollzieher) državni uradniki, ki so bili popreje navadno pisarniški uradniki, njihovi pomočniki pa so sodni sluge. Na Pruskem pa so sodni

izvrševalci zasebniki, ki ne dobe od države nobene plače, ampak imajo zaslužek le od pristojbin za izvrševalna dejanja, katera jim naroče stranke. Pruski „Gerichtsvollzieher“ je nasproti dolžniku javni, državni činovnik, nasproti zahtevajočemu upniku, ki mu je dal naročilo, pa je le mandatar in je presojeti razmerje med njim in naročnikom po vsebini danega mu naročila. Upniku, kateri je vsled svoje zahteve sprejel od sodnega pisarja izvršilen odpravek sodbe, je na Pruskem na voljo dano, kateremu izvrševalcu hoče naročiti vročitev sodbe in rubežen in dotičnik že skrbi, da izvrši naročena mu opravila točno in temeljito, saj mu to nakloni nova naročila. V Berolinu so taki izvrševalci, ki so si za spravljanje zarubljenih premičnin napravili posebna skladišča, najeli velike hleve za zarubljeno živino itd. Nekateri med njimi služijo na leto 20 do 30.000 mark. Večina nemških pravnikov pa s to uredbo ni zadovoljna in marveč želi, da se institut povsodi podržavi, kakor je od nekedaj na Saksonskem.

Izvršilo v nepremičnine je v vsaki nemški državi posebej urejeno, skoraj vsaka ima svojo posebno „Subhastationsordnung“ in še le z letom 1900. stopi istočasno z novim državljanskim zakonikom tudi novi dražbeni red za nepremičnine po vsej Nemčiji v veljavo. Zaradi te zgolj partikularične ureditve menda ni dovolj zanimivo, da bi Vam govoril obširneje o tem, dovolite pa mi nekoliko besed o zemljiški knjigi.

Glavna knjiga urejena je tako kot naša in ima tudi tri liste: imovinski, lastninski in bremenski list, sodišča tudi vodijo zaznamek parcel (Flurbuch, Gebäudesteuerrolle), pa nimajo, kakor pri nas, mape pri zemljiški knjigi, ampak mape se dobe le pri davčnih oblastvih. Celo drugače kakor dosedaj pri nas je pa urejena zbirka listin, in ker smo to uredbo deloma v Avstriji recipirali, je umestno, da jo natančneje popišem. Za vsak zemljiško-knjžni vložek (Grundbuchsfolium) se nahaja v tistem oddelku sodišča, v katerem se piše zemljiška knjiga, poseben akt. V ovitek iz močnega papirja se namreč dado in prišijejo v časovnem redu, kakor so došle, vse prošnje, ki se nanašajo na dotični vložek, z vsemi prilogami vred, prišijejo se tam tudi vsi uradni dopisi, vse rešitve itd., sploh vse, kar se tiče dotičnega vložka in tako se osnujejo za vsak vložek „Grundacten“, v katerih imaš zbrane vse zadevne spise. Razun tega pa še nekaj

več, česar mi, žal, nismo recipirali, namreč natančni prepis vseh vpisov, ki se nahajajo v zemljiški knjigi, toraj popolni izpisek iz zemljiške knjige, tako imenovani „Folien-Duplicat“. Če se pri ustni razpravi sklicujejo stranke na javno knjigo, ni treba predlagati izpiska iz zemljiške knjige, ampak sodnik pošlje slugo, kateri opravlja pri razpravi „Aufwartedienste“, v zemljiškoknjižni oddelek po „Grundacten“ dotičnega vložka in v spisih, katere mu ta prinese, najde vse, kar potrebuje, doslovni izpisek iz zemljiške knjige in vse prošnje ter listine in sicer slednje v izvornikih. Na Saksonskem se namreč obdrže izvorniki listin v spisih, stranke pa dobe obvestilo, v katerem je zadržana vsebina listine in pristavek, da je bil temeljem te listine pri zemljišču, katero se navede, izvršen sledeči vpis in sicer se navede vpis doslovno, kakor je bil izvršen.

Tudi zemljiškoknjižni sodnik ne načrta sam izvršitve, s katero dovoljuje vknjižbo, ampak to stori njegov pisarniški uradnik in sicer se tako postopa: Prošnjo s prilogami vred prišije pisarniški uradnik v že navedeni ovitek ter to predloži sodniku. Lustrovanja, kakor je pri nas predpisano, ni treba, kajti v tistem ovitku je na prvem mestu prišit „Folienduplicat“, iz katerega je razviden zemljiškoknjižni stan in vodja zemljiške knjige je odgovoren za to, da soglaša ta izpisek popolnoma z glavno knjigo. Če sodnik sklene, vgoditi prošnji, zapiše: „Eintrag zu entwerfen“, pisarniški uradnik načrta rešitev in zajedno v izpisku (Folienduplicat) načrt vpisa ter zopet akt predloži sodniku, kateri načrt odobri ali, če treba, popravi ter zapiše „Einschreiben — benachrichtigen“. Vse ostalo je potem delo pisarniškega uradnika.

Enako, kakor z zemljiško knjigo se ravna s trgovinskim registrom, tudi tam ima vsaka firma svoj akt, ki začne z izpiskom iz registra (Duplicat des Registerfoliums), tudi tam ne piše sodnik, če dovoli zaproseni vpis, več kakor n. pr. „Eintrag, Bekanntmachung, Kostenansatz“ ali pa „Löschung der Procura, Bekanntmachung, Kostenansatz“, vse drugo mu opravi njegov pisarniški uradnik.

Tudi zapuščinske in sirotinske stvari so urejene v posameznih nemških državah partikularistično. Večinoma je zapu-

ščinska razprava (Nachlassregulirung) obligatorna le v slučajih, da se nahajajo nedoletni dediči, sicer se vrši le na posebno zahtevanje. Tudi pri tem postopanju podpira sodnika njegov pisarniški uradnik, in kakor sem zgoraj omenil, da je izdelovanje odloka o razdelbi dražbenega izkupila stvar pisarniškega uradnika, ravno tako on načrta razdelitev zapuščinske imovine in v konkurznem postopanju nareja pisarniški uradnik razdelno tabelo.

Mojemu predavanju že z ozirom na čas, ki mu je naravno odmerjen, ni bil namen, podati obris vsega sodnega postopanja na Saksonskem, ampak le popisati nekatere strani in če se mi je posrečilo Vam te pokazati v pravi luči, če so Vam jih zamogle moje besede predočiti kot take, kakoršne so v resnici, potem mi gotovo pritrдите, da je povsem umestno, če smo si jih — se ve pametno izločujoč to, kar ne prija našim razmeram — vzeli za vzgled. Pa tudi na Saksonskem vse to, kar nam ugaja, ni nastalo čez noč, bilo je treba mnogo truda, zgrešila se je iz početka tudi večkrat prava pot, sedaj po 18letni praksi pa vidimo dobro urejeno notranje poslovanje, pri katerem vse gladko teče. Oziraje se na to moramo tudi mi imeti pogum, da se ne vstrašimo težav in truda, in ne zmotnjav, katere bodo pri istočasni uvedbi novega postopnika in popolnoma nove uredbe sodne pisarnice neizogibne. Pripravljeni pa moramo biti za to; kakor nove zakone, si mora vsak pravnik popolnoma prisvojiti tudi novi opravljeni red in če bo slednjega razumel pametno rabiti, bomo kmalu dohiteli Nemce. Posebno vsakemu sodniku je mogoče, urediti si svoje stališče kar najugodnejše, samo da ga ne plaši trud, kateri mu iz početka ne izostane, trud, izuriti si prideljenega mu pisarniškega uradnika, da bo zares njegov tajnik, njegov zvesti in zanesljivi pomočnik pri točnem in kar najurnejšem poslovanju. Če se bomo vsi tega držali, potem, slavna gospoda, se zares obnese velika reforma, katere usoda nam je vsem pri srcu.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dedičem pokojnika, kateri so se spustili v pravdo, sme nakladati pravdni njih nasprotnik glavno prisego o dejanju, dogodivšem se za njih mladih let med njim in pokojnikom.

Tožbi M. V. od 26. maja 1892, št. 3315, v kateri je zahteval, naj se obsodi tožence D. K., N. K. in A. K., dediče rajnega Bohvala K., da mu plačajo za opravnino »dello star del credere« 800 gld. s pripadki vred, ugodilo je deželno sodišče v Trstu z razsodbo od 16. decembra 1896, št. 8153 vsaj deloma, odbivši namreč tožbo, na kolikor je bila naperjena zoper sotoženca D. K. in obsodivši oba druga sotoženca, da plačata tožniku po močeh zapuščine rajnega B. K. dve tretjini vtoženih 800 gld. rekše 833 : 32 kr., ako se dokažete z glavno prisego v repliki tožencem naloženi ti-le okolnosti:

- a)* da je bila ugotovljena med rajnim B. K. in tožnikom na 800 gld. opravnina, gredoča tožniku oziroma na »stare del credere« za poslovanja s carjevico (turšico), ki jih je imel pokojni B. K. s Št. P. iz K.
- b)* da je rajni B. K. sedaj pod to, sedaj pod drugo pretvezo odlašal s plačanjem ugotovljene opravnine.

To razsodbo oprlo je na te-le razloge:

Tožnik pravi, da je prevzel v 1865. in 1866. letih Št. P. iz K. »stare del credere« do rajnkega B. K. za carjevico, ki bi jo le-ta dajal na upanje prav tu imenovanemu Št. P., da je odpravnina, odnoseča se na le-ta stare del credere za poslovanja s carjevico, izvršivša se med Št. P. in B. K., bila ugotovljena med tožnikom in B. K. soglasno na 800 gld., da je odlašal po tem obračunjenji B. K. s plačanjem ugotovljene opravnine sedaj pod tem, sedaj pod drugim izgovorom in radi tega zahteva, da mu toženca, njegovi dediči, plačajo vtoženo opravnino. Zoper to tožbo vgovarjali so toženci pred vsem: *a)* vgovor nedostatnosti pasivne pravdne pravice, trde, da sotoženec B. K. ni dedič rajnega B. K., da ga je toraj iz pravde izključiti in da je treba tožbo odbiti, na kolikor je zoper njega naperjena. Potem so se pa ozbiljno *b)* uprli plačanju vtoženih 800 gld. navedši, da so bili oni še otroci takrat, ko se je vršilo mišljeno ugotovljenje opravnine in da radi tega ni pripusten

slovom dvorn. dekr. od 31. avgusta 1798, št. 430. just. zak. zb. dokaz po glavni vračni prisegi, ki jo hoče tožnik njim naložiti.

Ad a) Kakor se vidi iz prisojilne listine trgovinskega in pomorskega sodišča v Trstu od 25. oktobra 1872, št. 9828 izdane po rajnem B. K., bila je prisojena njegova zapuščina ml. njegovim otrokom A., N. in K., o sotožencu D. K. ni pa v prisojilni listini prav nobene omenе. Res je sicer, da se sotoženec D. K. ni spustil v pravljanje, pričeto s tožbo od 26. maja 1892, št. 3315, a z ozirom na določbo dvorn. dekr. od 5. marca 1847, št. 1042. zb. just. zak. je domnevati, da se je pridružil v navzočni pravdi obema drugima sotožencema. Z ozirom na to sprejelo je pravdno sodišče leta vgovor, ki ga je oglašil njemu na korist drugi sotoženec N. K. ter je odbilo tožbo, na kolikor je bila naperjena zoper B. K.

Ad b) Omenilo se je že, da je bila prisojena zapuščina rajnega Bohvala K. nedoletnim njegovim otrokom A., N. in K. in oni, sprejemši njegovo zapuščino, nameščajo glede iste slovom §-a 547. obč. drž. zak. bivšega njenega lastnika, slovom §-a 548. obč. drž. zak. prevzemajo pa vse dolžnosti, ki jih je imel izvršiti pokojnik z imenjem svojim. Ko je umrl B. K., bili so imenovani njegovi otroci še nedoletni in domnevati je, da so sprejeli pogojno njegovo zapuščino da si ni to izrečno izraženo v navedeni prisojilni listini. Ker je bila toraj zapuščina B. K. že prisojena na podlagi uslovnega dedičem oglašanja, odgovarjajo njegovi dediči slovom določeb §-ov 550. in 821. obč. drž. zak. za vse dolžnosti njegove le po razmeri delov zapuščine, na nje prejšedših. Zoper sodediča K. K. ni bila pa vložena omenjena tožba in radi tega ni moglo obsoditi sodeče sodišče nego oba sotoženca A. K. in N. K. da plačata tožniku dve tretjini vtožene opravnine. Iz priloženih krstnih listov vidi se, da so bili dediči B. K. še otroci, ko se je vršilo, kakor pravi tožnik, vprašavno ugotovljenje vpravnine in gotovo je, da ne bi se moglo pripustiti vsled določeb §-a 140. ces. pat. od 1. maja 1781, št. 13. in dvorn. dekr. od 21. avgusta 1798, št. 430. just. zak. zb. vračne glavne prisege, njim naložene v navedenih odločivnih okolnostih, ako bi bili oni nedorasli še dan danes. Ker sta pa prekoračila A. B. K. in N. B. K. ne samo leta nedorastosti nego tudi leta nedoletnosti, ker sta polnoletna že oba in ker sta mogla tekom časa, naj si bo po vpogledanju v trgovinske knjige rajnega svojega očeta, naj si bo na drug način, poizvedovati in pozvedeti o poslovnih razmerah, do-

godivših se med rajnim očetom in tožnikom, ker sta stopila v zapuščino rajnega svojega očeta in ker ga nameščata toraj slovom §-ov 547., 548., 550. in 821. obč. drž. zak. glede vseh dolžnostij, ki jih je imel izpolniti z imenjem svojim, je gotovo, da vodita v smislu §-a 207. ces. pat. od 1. maja 1781, št. 13. just. zak. zb. navzočno pravdo v svojem imenu. Sotoženec N. B. K. je sam priznal, da je dal tožniku marsikedar kako vsotico novcev, dasi pravi, da je to dajal le dobrovoljno in iz milosrčnosti. Istotako izpovedal je svedok Št. P., da je bil tožnik mešetar rajnemu B. K. in uvaživši vse to, ne more se trditi, da si je tožnik sam izmislil vprašavne okolnosti, na katere se oslanja njegova tožba. Ker so toraj te okolnosti odločivne in ker se sme poslužiti pravdna stranka slovom ces. odloka od 31. okt. 1785, št. 489. just. zak. zb. v nedostatku drugih dokazil glavne prisege in da jo sme nalagati slovom tu navedenega cesarskega poveljenja št. 1111 svojemu pravdnemu nasprotniku v vsakem pravdnem spisu, pripustilo je sodeče sodišče glavno prisego določivši, da bodi od nje odvisen izhod pravde glede bistva in glede pravnih troškov.

Le to rzsodbo potrdilo je višje deželno sodišče v Trstu z odločbo od 11. februvarija 1897, št. 720, dodavši jej še te le razloge:

V pravdi navedeno ugotovljenje opravnine in tega ugotovljenja zaključenje smatrati je vsekakor za dejanski okolnosti, vidni, kateri bi lahko opazil vsakdo, kdor je le prisoten bil za njiju vršenja; oni se ne razplinjata toraj v priprosta sklepanja, ki se jih hoče izvajati iz nedoločnih dejanj, kajti v takem slučaju, ako bi se hotelo okleniti pravnih nazorov tožencev ne bi se moglo dokazati zgodivšega se obračunanja niti po svedokih ne, da si so bili v prav to svrho pozvani in da si so pri tem ves čas prisostvovali. Glavno prisego sme se naložiti dedičem kakega pokojnika v okolnostih za-nje tujih; kajti § 207. sodn. reda izključuje le one osebe, ki vodijo pravdo v imenu tretjega, od priseganja o tujih dejanjih, med take osebe ni pa šteti dedičev kakega rajnika, ker oni stvarjajo, slovom §-a 547. obč. drž. zak. z zapustnikom eno samo osobo in ne vodijo toraj pravde v imeni zapuščine, nego jo vodijo v svojem imenu.

Najvišje sodišče, ne zazrši v rzsodbah nižjih sodišč ni ničnosti, ni očite krivice, odbilo je z odločbo od 2. junija 1897, št. 5893 tožencev izvenredno revizijo, ter je dodalo še te-le razloge:

Trditve, sestavljajoče bistvo dokazne zadače, obrazovane v razsodbah nižjih sodnih inštanc, obsegajo dejanska vprašanja, glede katerih ni bila odvzeta tožencem zmožnost, da ne bi mogli poizvedovati in izvedeti o njih. Ne more se toraj trditi, da ni pripustna glavna prisega, pripuščena v razsodbah nižjih sodišč, češ, da ni z dejanji zadosti podkrepljena. Res je, da so bili toženci še v mladih letih, ko se je vršilo vprašavno vgotovljenje tožiteljeve tirjatve, okolnost ta, ne stvarja pa zakonitega absolutnega zadržka, da ne bi se pripustilo omenjene prisega, kajti s popraševanjem in poizvedovanjem mogli so tekom časa izvedeti odnosna poslovanja. To je tem bolj domnevati, ker izhaja iz pravnih spisov, da so morala njim znana biti trgovinska poslovanja s St. P. in K., in ker je so-toženec N. K. sam priznal, da je dal včasih tožencu po kako novčno vsoto.

T.

b) Od maloletnika sme se s tožbo nazaj zahtevati le one reči, ki so se mu dale v očito korist (§-i 233., 243., 244., 246., 247., 248. obč. drž. zak.)

V tožbi P. R. od 21. februarja 1894, št. 1201 izraženo zahtevanje, naj se obsodi toženca, ml.¹⁾ A. W., da mu plača v 14 dneh pod eksekucijo vsoto 5231 gl. 80 kr. in vsoto 1300 gl. za razne zajme in dajila s pr. vred, odbilo je deželno sodišče v vsem obsegu in je opiralo odnosno svojo razsodbo od 18. nov. 1896, št. 7963 na te-le razloge:

V svoji tožbi pripoveduje tožnik, da se je nahajal ml. toženec marsikedar v tako velikih ekonomičnih potrebah, da se je večkrat obracal do njega z najživejšimi prošnjami, ne bi li mu v takih stiskah in nadlogah pomagal, trde, da mu nedostaje oziroma na življenske njegove razmere in na socialno stanje najpotrebnejših reči, da je udajaje se tem prošnjam in ker se mu je ml. toženec tudi omilil, neredkokrat mu pomagal davši mu v zajem marsikako

¹⁾ Človek je

a) nezmožen do sedmega leta svoje starosti, b) nedorasel od 7. do 12. (v ženskah, ker po dovršenem dvanajstem letu gredo lahko za mož vsaj po kano-ničnem pravu), odnosno do 14. leta (v moških), c) nedoleten od 12. odnosno od 14. do 18. leta in d) maloleten od 18. do 24. svojega leta od rojstva, odnosno od 18. leta dotlej, dokler mu ni bil dovoljen spregled starosti, ali kakor pravijo na Krasu, dokler si ni let prikupil,

Pis.

novčno vsoto, da se je po tem takem ustanovilo tekom časa med njim in nedol. tožencem nepretržno razmerje prijateljstva in pravnega poslovanja, da se je obračal potem ml. toženec v vseh svojih potrebah in stiskah vedno do njega tudi za večje novčne vsote zlasti, kadar so nanj pritiskali razni njegovi upniki ali kadar je kaj nujno potreboval v zdravstvene ali v druge kake svrhe zagotavlja mu, da ima veliko imetje, s katerim pokrije prav lahko vse svoje dolgove, čem doseže svojo polnoletnost in trde, da porablja, kar bi mu sploh tožnik posodil, le za najnujne potrebščine, katere tudi zakon take pripozna, da je dajal vrhu tega stanovanje in hrano ml. tožencu leto dnij v onem času, ko se je resnično tudi nahajal v skrajnih nujah in nadlogah, ker ni dobival iz razlogov njemu (tožniku) neznanih nego malen del mesečnih svojih prihodkov, vzdrževaje in oskrbovaje ga z vsem potrebnim kakor svojega krvnega sina in da je tako narasel ves dolg ml. toženca do tožnika na 35.448 gld. av. v., katerega ni mu hotelo priznati sodišče slovom svojega odloka od 23. decembra 1893, št. 8941 v nespornem postopku. Z ozirom na vse to, je tožnik prisiljen, tožiti za svoje ml. toženca. Da olajša pa vse razpravo, ker so bila izvršena v raznih časih pojedina vzajmovanja in pojedina dajanja in ker so tudi raznega bistva, da si se opirajo na isti pravni naslov, zahteva tožnik z današnjo svojo tožbo, naj se obsodi ml. toženca, da mu plača 5231 gld. 80 kr. za obleko, perilo, pohištvo, leke, svetlopise, za stroške potovanja v Arte, za zdravila in zdravnika, za smodke, duhan, uhanice, dežnike in solnčnike, naročila na časnike in za druge predmete izročene mu slovom popisa v 1891. in 1892. letu, 1300 gld. pa izročeni mu za troške potovanja v Celovec meseca decembra 1890 in v Mnihovo meseca januarija 1891. leta, za troške zdravljenja, življenja (hrane) in stanovanja, za novce izročene mu za rešitev zastavljenih prstanov, zapestnic, zlate ure, verižice in drugih dragocenostij in za vzdrževanje v preiskovalnem zaporu. Zoper ta zahtevek oglasil je toženec pred vsem a) vgovor nagonmilanja raznih spornih predmetov po §-u 4. ces. pat. od 1. maja 1781, št. 13. in dvorn. dekr. od 27. septembra 1792, št. 53. črka a just. zak. zb.; b) vgovor izvenčasnosti¹⁾ naperjene tožbe, trde, da

¹⁾ Slovenska oblika je *izven*, a ne *izvan*, ker se je razvil v našem jeziku in vseh drugih slovanskih narečjih, izključivši srbsko-staroslovanski poluglasnik *ѣ* v *e* in ne v *a*.

je s sodnim sklepom od 26. aprila 1893, šte. 3147 bilo podaljšano skrbstvo nad tožencem radi zapravljivosti na nedoločen čas in da se temu dosledno, ker ni še sam svoj gospodar, ni smelo vložiti zoper njega navedene tožbe, potem se je pa c) vprl tožnikovemu zahtevku, da bi se ga obsodilo v plačilo vtoženih zneskov s pripadki vred. *Ad a)* Raznih tirjatev, izvirajočih iz raznih enovrstnih in stvarjajočih pravi izhod delj časa vršivših se pravnih poslovanj ni možno smatrati za nagomilovanje raznih spornih predmetov zlasti tedaj ne, kadar stoje iste, kakor v navzočem slučaju, med seboj v prav tesni zvezi. Vrhu tega je zadobil pravno krepost odlok od 28. februarija 1894, šte. 1201, s katerim se je uvelo pravno postopanje na tožnikovo tožbo, ne da se je poslužil toženec kakega pravnega leka; vsa razprava o vsem navzočnem pravnem sporu se je v bistvu tudi do jedra izvedla in izvršila in z ozirom na vse to ni se moglo ozirati na ta vgovor. *Ad b)* Slovom trditev tožnikovih, imel mu je plačati toženec oba vtožena zneska, čem bi dosegel fizično polnoletnost. Kakor se vidi iz krstnega lista župnega urada pri cerkvi sv. Antona v Trstu od 13. marca 1893, št. 355 narodil se je toženec 29. aprila 1869. leta in je dovršil toraj z dnem 29. aprila 1893. l. dvajset in četrto leto od svojega rojstva. Ker se je vložila tožba 21. februarija 1894. leta, v času toraj, ko je že dosegel toženec pravo svojo polnoletnost, ne more se trditi, da je bila tožba pred časom vložena in to je tem manj trditi, ker podaljšanje skrbstva nad tožencem na nedoločen čas nikakor ne more vplivati na čas, ki sta ga določili pravdajoči se stranki v izpolnitev dogovorjenih dolžnostij, saj je le naravno, da sta imeli oni dve v mislih le oni čas, ko doseže toženec pravo svojo polnoletnost, ker že naprej nista mogli vedeti, da se podaljša skrbstvo nad njim. Radi tega bilo je odbiti tudi ta vgovor. *Ad c)* Kakor se vidi od ene strani iz določbe zakonodavca, da imej maloletnik svojega varuha, ena glavnih namer, odvrčati maloletniku s skušnjo svojo nepodučenega, da ne zapravi lehkomiselno svojega imenja in da ne vzame na se dolžnostij, ki bi mu bile pozneje v veliko nepriliko in škodo, — zveni od druge strani po določbi §-a 2. obč. drž. zak. ki slove: »čem je zakon prav razglašen, se ne more nihče s tem izgovarjati, da mu ni znan«, resen opomin na ušesa vsem onim, ki hote sklepati kakih pravnih poslov z maloletniki, da odstopijo od takih šepajočih pogajanj v vseh onih slučajih, v katerih

se ne sme obvezovati maloletnik pravnokreпно brez dovoljenja zakonitega svojega zastopstva, kajti njegova obljuba ni pravnokreпna, ni zanj obvezna nego takrat, kadar jo je odobrilo njegovo varuštvo, rekše, kadar jo je odobrila njegov varuh, v važnejših slučajih pa pristojni njegov sirotinski sodnik (§-a 233., 244. obč. drž. zak.). Ako bi se priznalo tudi resničnimi vse okolnosti v tožbi navedene, na katere opira tožnik svoj zahtevek, moralo bi se odbiti tožbo v vsem njenem obsegu in radi tega nikakor ni bilo umestno, dasi je toženec pobijal iste okolnosti, baviti se z dokaznimi sredstvi, ki jih je ponudil tožnik v oporo svojih trditev. Jasno izhaja namreč iz vse pravde in zlasti še iz prilog odgovora, da se je trošilo za vzdrževanje ml. toženca po 2700 gld. na leto, da so se vrhu te vsote plačali zanj tudi zdravniki in zdravila, da so posebej še plačali se stroški za njegova potovanja in bivanja v zdraviščih in da je pokrivalo zanj njegovo skrbstvo tudi ne male račune gostilničarjev. Tako je potrosil na leto toženec, mladenič v 20. do 22. letu, kateremu ni bilo brigati se, razen za sebe, za nikogar drugega z dovoljenjem pristojnega sirotinskega sodišča do 3200 gld. — vsoto novcev, s katerim izhaja lahko dasi ne razkošno, a vendar le udobno in spodobno tudi družina več glav pripadajoča že boljšemu meščanstvu. Z ozirom na ne male te vsote, dovoljene ml. tožencu v pokrivanje troškov za vzdrževanje, rekše za življenje (hrano), stanovanje, obleko in za druge reči, po njegovem stanu njemu potrebne in za obrazovanje, ni možno smatrati dajanj, v tožbi navedenih in vršivših se brez dovoljenja sirotinskega sodnika, nikakor potrebnimi za ml. toženca. Le ta dajanja bila so pa njemu v vsakem oziru prav za prav le v škodo, vodeča v moralno in ekonomično njegovo propast, kajti po takih le dajanjih služčih ml. tožencu v gašenje nezdravih njegovih želja in stremljenj, razraščal je v njem nagib, razmetanju in zapravlјivosti itak že naklonjeni. Dovoljevaje zakonodavec maloletniku, da lahko razpolaga po §-u 246. obč. drž. zak. z rečmi, ki si jih je sam pridobil s svojim trudom in z rečmi, ki so bile mu izročene, ko je prekoračil leta nedoraslosti, po §-u 247. obč. drž. zak. pa z čistim prebitkom svojih dohodkov, namreč z onim previškom, ki je ostal po pokritji troškov za njegovo vzdrževanje in obrazovanje, hoče slediti pravilnemu in razboritemu načelu obrazovanja in prepušča toraj maloletnika stopnjevaje bolj in bolj samemu sebi, kajti v prirodi ni skokov, in tako

ga pripravlja previdno za pametnega gospodarja njegovega imenja. Pomislivši toraj, da ne more opirati tožnik tožbinega svojega zahtevka ni na določbo §-a 246. obč. drž. zak., ni na določbo §-a 247. obč. drž. zak., ker ni niti trdil, da se je spustil s tožencem v pravna poslovanja glede onih reči, ki so se mu izročile v svobodno razpolaganje in o katerih se je mogel on tudi svobodno obvezavati, in da se ne more sklicavati ni na določbo §-a 248. obč. drž. zak., ker ni še trdil ne, da se je ml. toženec delal polnoletnim v omenjenih poslovanjih; pomislivši, da je tožnik slovom izrecnega svojega priznanja prav dobro vedel, da je bil toženec, ko je sklepal ž njim pravna poslovanja, v tožbi navedena, še maloleten in pod oblastjo varuha in da je vendar-le temu navzlic pogajal se ž njim v vseh pravnih opravilih tako, kakor da je imel opraviti s samosvojo osebo, uživajočo za sklepanje pravnih poslovanj vse državljsanske pravice in dolžnosti; in pomislivši, da je postopal tožnik v vseh poslovanjih, v tožbi navedenih vedoma zoper namere, ki jih je jasno načrtal zakonodavca v obrazovanje maloletnikov, da je postopal toraj navzlic določbam §-ov 233. in 244. drž. zak. navajaje in pripravljaje po sebi že vetrastega maloletnika v nepregledno njegovo škodo, v npravstveno in gospodarstveno pogubo, naj si prepíše sam sebi vse zle posledice nespametnega svojega postopanja in temu dosledno naj tudi samo samega sebi krivi, ako je bilo pravdno sodišče prisiljeno, ne samo odbiti neutemeljeno njegovo zahtevanje, nego tudi obsoditi ga v povračilo pravdnih stroškov, tožencu povzročenih.

Opiraje se na prvih sodnikov razloge, pravni stvari in zakonom odgovarjajoče, potrdilo je višje dež. sodišče njih razsodbo z odločbo od 15. februarija 1897, št. 724. T.

Kazensko pravo.

- a) **Ponudba denarja v namen, da volilec ne da svojega glasu, ali da sploh ne glasuje, učinja poskus kupovanja volilnega glasu.**

Meseca februarija 1897. l. so bile v Pomjanu na Koprščini volitve volilnih mož za državnozborske volitve. Dne 25. omenjenega meseca je prišel Andrej Hrvat v hišo Toneta Pinja, ter je le-tega

nagovarjal naj ne da svojega glasu volilnim možem hrvatske stranke, ali naj se sploh zdrži glasovanja. Pinja ni hotel privoliti. Zato mu je Hrvat, v ložjo dosego svojega namena, ponudil forint rekši: »To imaš v plačilo, a če pojdeš doli (na županstvo), če bit slabo za-te«. Pinja ni sprejel forinta. Na to se je Hrvat oddaljil. Ker sta pa njegove besede slišala še druga dva volilna moža hrvaške stranke, in ker se je bal, da bi ga ovadila radi nevarnega pretenja, se je kmalu zopet vrnil k Pinji ter mu je rekel, naj le gre glasovat, da se mu ničesar slabega ne zgodi.

Državno pravdnštvo je obtožilo Andreja Hrvata radi poskusa pregreška v smislu §-a 8., *lit. a*) kaz. z. in čl. VI. zak. od 17. decembra 1862. l., št. 8. držav. zak. od 1863. l., a tržaško deželno sodišče ga je od obtožbe oprostilo, češ, da je samovoljno odstopil od svoje pregrešne nakane.

Vsled pritožbe državnega pravdnštva je kasacijsko sodišče z rzsodbo od 3. julija 1897, št. 6770 razveljavilo izpodbijano rzsodbo prve inštanice, ter je obtoženca v smislu obtožbe krivim proglasilo.

Razlogi:

Ničnostna pritožba državnega pravdnštva je vtemeljena. Toda pritožitelj bi se bil moral pozivati na § 281., *lit. a*) a ne *lit. b*) št. 9. k. pr. r., kajti samovoljni odstop od poskusa ne ovrača kazni po avstrijskem kazenskem pravu, nego o samovoljnemu odstopu sploh manjka kazniv poskus. Sodni dvor je ustanovil, da je Andrej Hrvat ponudil Tonetu Pinji en forint v ta namen, da ne glasuje za tako nazvano narodno istrsko stranko, ali da se vsaj vzdrži glasovanja, a da se Pinja ni dal premotiti in da je zavrnil predlog. Le ta čin zapopada znak poskušenege pregreška po čl. VI. zak. od 17. decembra 1862. l., št. 8. drž. zak. od 1863. l. Ponudba denarja, v svrhu, da volilec da svoj glas v določenem smislu, ali da se zdrži glasovanja, učinja nedvomno poskus kupovanja glasu, toraj k dejanski izvršitvi pregreška vodeče dejanje, čegar uspeh je bil onemogočen samo zato, ker je volilec zavrnil obtoženčev predlog. Neizvršitev dejanja je toraj posledica od storivčevega naklepa povsem neodvisne okolščine. Zato obstoja kazniv poskus. Ker je pa sodni dvor obtoženca zato oprostil, ker je le-ta, ko mu je bila spodletela podmita volilca, istemu zažugal z besedami: »ako prideš doli, če bit slabo zate«, a koj potem navedeno pretenje odtegnil, zaprosivši

Pinjo odpuščenja in rekši mu, naj le gre volit, za kogar hoče, niso le-te okolščine v nikaki zvezi s poskusom, obstoječem v izpodletelej podmiti in učinjajočem završen in samostojen poskus, nego mogo vplivati k večemu o razsoji o pretenji samem.

Oprostitev obtoženca je toraj pravnopomotna, ter je bilo radi tega po §-ih 281., št. 9., *lit a)* in 288. k. pr. r. pritožbi ugoditi in obtoženca v smislu obtožbe krivim proglasiti *Fitik*

Iz upravne prakse.

O dolžnosti gospodarjevi povrniti bolniške stroške za posla v smislu §-a 21. poselskega reda za Kranjsko.

Povodom crkvenega somenja pri podružnici sv. Ane, občina M. so brez prvoljenja županstva nekateri kmečki fantje iz topičev streljali ter si je pri tem pastir F. R. vsled lastne krivde prizadjal težko telesno poškodbo. Z ozirom na način in nevarnost poškodbe podal se je isti takoj v bolnišnico v Ljubljano, ne pa, da bi bil o tem preje gospodarja obvestil.

Upraviteljstvo deželnih dobrodelnih zavodov je zahtevalo od gospodarja J. P. v smislu poselskega zakona za Kranjsko povrnitev bolniških stroškov za 28 dni po 80 kr. na dan, ter prosilo okrajno glavarstvo v L. za rzsodbo.

Pri zaslišanji je gospodar J. P. odklanjal vsako odgovornost in dolžnost za povrnitev stroškov, sklicevaje se na to, da se je njegov pastir F. R. po lastni kaznivi krivdi poškodbo prizadjal, ne pa v službi in da se je brez njegove vednosti ali dovoljenja podal v bolnišnico.

Okrajno glavarstvo v L. je rzsodilo tako-le:

J. P. gospodar pastirja F. R. je dolžan upraviteljstvu deželnih dobrodelnih zavodov povrniti stroške za postrežbo in lečenje F. R. za čas od 26. julija do 22. avgusta 1896. leta, to je za 28 dni po 80 kr. na dan, v skupnem znesku 22 gld. 40 kr. in sicer tekom 8 dni pod ogibom eksekucije; a gospodar J. P. je opravičen te stroške od mezde pastirja F. R. trgati, ker je pastir po svoji krivdi si poškodbo oziroma bolezen prizadjala.

Razlogi te rzsodbe so nastopni:

Po §-u 21. poselskega reda za Kranjsko mora gospodar, ako posel zbolil za njegovo postrežbo in lečenje 4 tedne skrbeti in se

smejo stroški za to od mezde samo takrat trgati, če je posel po svoji nemarnosti zbolel. Ker pa v tem slučaju zaradi težke telesne poškodbe, ni bilo mogoče poškodovanega pri gospodarju lečiti, moral se je ranjeni pastir F. R. v bolnico podati, kjer je bil 28 dni v oskrbi in je naraslo 22 gl. 40 kr. stroškov, katere mora gospodar bolnici povrniti, kajti te stroške imela je bolnica mesto obvezanega gospodarja (§ 1042. obč. drž. zakonika). Glede na to pa, da si je F. R. po svoji lastni krivdi prizadjal bolezen, oziroma poškodbo, ker takrat ni imel nobenega službenega opravila pri streljanji, je gospodar po navedenem zakonitem določilu opravičen te stroške pastirju od mezde trgati. Zoper to razsodbo je vložil J. P. priziv.

Deželna vlada v L. je razveljavila navedeno razsodbo, ter odločila, da J. P. ni dolžan plačati bolniških stroškov za pastirja F. R. v ljubljanski bolnišnici, ker si je pastir telesno poškodbo iz lastne krivde in s kaznivim postopanjem (prestopok ukaza z dne 6. decembra 1892, d. z. št. 21.) prizadjal ter se podal brez vednosti gospodarja v bolnišnico. Ker si toraj F. R. poškodbe ni prizadjal v službi ali izvršujoč kak gospodarjev ukaz in ker gospodar za škodo iz kaznivih dejanj svojih poslov jamčiti ne more, se ga tudi ne more obsoditi v plačila dotičnih stroškov naraslih iz kaznivega dejanja.

Zoper to razsodbo pa je vložil deželni odbor v imenu deželnih dobrodelnih naprav priziv na ministerstvo notranjih zadev, v katerem posebno poudarja, da je ta zadeva načelne važnosti, ker je deželna vlada mnenja, da ni gospodar dolžan teh stroškov povrniti z ozirom na to, da si je posel prizadjal poškodbo po lastni krivdi s kaznivim dejanjem ne pa v službi ali v izvrševanji gospodarjevih ukazov, kar je pa v protislovji z jasno določbo §-a 21. poselskega reda za Kranjsko.

Ministerstvo notranjih zadev je ugodilo prizivu deželnega odbora, odlok deželne vlade v L. popolnoma razveljavilo in razsodbo okrajnega glavarstva v L. v celem obsegu uveljavilo, uvažuje, da je po §-u 21. poselskega reda za Kranjsko z dne 18. marca 1858, št. 6. drž. zak. gospodar vsikdar obvezan za zdravljenje in postrežbo obolelega posla skrbeti, da mu je pa v slučaju krivde poslove dovoljeno iskati povračila (regres), kakor se je tudi v predležem slučaju od I. stopinje pravilno razsodilo. L.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1897.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Nameravani društveni izlet v Kamnik dne 5. septembra t. l. moral se je opustiti, ker se je zanj oglasilo prepičlo število udeležnikov. — Kakor smo že večkrat poročali, sklenil je odbor v letošnji zimski sezoni prirejevati redne društvene shode. Izvrševaje svoj sklep priredil se je prvi shod dne 6. oktobra t. l. v čitalnični kavarni v Narodnem domu. Shoda udeležilo se je blizu 30 pravnikov. Na shodu predaval je g. sodni tajnik dr. Janko Babnik in priobčujemo njegovo predavanje na prvem mestu. Sklenilo se je takrat prirejati odslej vso zimo vsak teden društvene shode ter na njih prirejati predavanja o novih pravnih zakonih in diskusije o spornih vprašanjih. Drugi shod vršil se je dne 13. oktobra t. l. v istih prostorih ter je predaval g. c. kr. sodni tajnik Ivan Kavčnik o jurisdiksijskem pravilniku. Svoje predavanje nadaljeval je tudi na drugem večeru ter bode na tretjem shodu zaključil to predavanje in konečno opozarjal na vsa vprašanja, katera so po jurisdiksijskem pravilniku že sedaj sporna. Predavanja so izredno zanimiva in le obžalovati se mora, da je zanimanje zanje tako majhno, kar se da sklepati po premali udeležbi. Želeti bi bilo, da bi se v prihodnje naši člani teh večerov številneje udeleževali ter se oglašali za predavanje in posezali tudi v debato o prepirnih vprašanjih, vsaj stopijo novi zakoni v kratkem v veljavo in takrat bode potrebno, da bode vsakdo nove zakone temeljito poznal.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: Pristav finančne prokuratorate v Ljubljani Viktor Pessiak tajnikom; policijski koncipist Anton Pešec v Gradcu policijskim komisarjem. — Davčni nadzornik v Radovljici R. Jordan je premeščen v Rohrbach na Gorenjem Avstrijskem. — Notarski kandidat Josip Smodej imenovan je notarjem v Velikih Laščah. — Predsednik notarske zbornice dr. Jernej Suppanc resignoval je na svoj notarijat. — Umirovljen je deželnovladni tajnik Josip Dralka.

— (Personalne premembe pri sodiščih.) Na Kranjskem: Višjesodni svetnik Albert Levičnik je imenovan podpredsednikom deželnega sodišča ljubljanskega, deželnosodni svetnik dr. Karol Paeuer je imenovan višjesodnim svetnikom v Gradci; deželnosodnimi svetniki so imenovani: za Ljubljano Julij Polec, sodni svetnik in načelnik okrajnega sodišča v Kamniku, dr. Jakob Kavčič in Karol Ekl, državnega pravdnika namestnika v Ljubljani; Adolf Elsner, svetniški tajnik v Ljubljani in dr. Viktor Wagner, svetniški tajnik v Celji; za Novo mesto Albin Smola in Tomaž Einspieler, svetniška tajnika v Novem mestu in Anton Levec, okrajni sodnik v Ložu. Deželnosodnimi svetniki in predstojniki okrajnih sodišč na dosedanjih svojih mestih so imenovani: Martin Kovač v Ilirski Bistrici, Alojzij Gregorin v Krškem, Pavel Juvančič v Kranju, Fran Andolšek v Kranjski gori, dr. Ivan Pekolj na Brdu, Fran Mikuš v Škofjiloki, Mihael Novak v Senožečah, Matevž Kobal

na Vrhniki, Anton Klobučar v Trebnjem in Ivan Nedog v Cerknici. Svetniškimi tajniki so imenovani: za Ljubljano okrajni sodnik Wajkart Gandini v Kostanjevici, sodna pristava dr. Ivan Babnik in Ivan Kavčnik v Ljubljani; za Celje okrajni sodniki Makso pl. Langer Podgoró v Radečah, dr. Herman Schäftlein v Kočevju in Karol Grebenc v Kostanjevici; za Novo mesto sodni pristavi dr. Edvard Volčič v Ložu, Karol Mulley na Vrhniki in Blaž Dolinšek v Ribnici. Premeščen je okrajni sodnik Ernest vitez Höffern iz Črnomlja v Kočevje. Okrajnimi sodniki so imenovani sodni pristavi: Julij Bučar v Črnomlju za Črnomelj, Aleksander Ravnihar v Logatcu za Lož, Fran pl. Garzaroli v Škofjiloki za Kamnik, Rajko Doležalek v Novem mestu za Kostanjevico, dr. Ivan Kladva v Kamniku za Tržič, Makso Vidic v Ribnici za Gornji grad in Anton Rosina v Radečah za Radeče. Državnega pravnika namestnik v Novem mestu dr. Martin Travnar je premeščen v Ljubljano, imenovani pa so za namestnike državnega pravnika v Ljubljani sodna pristava Viktor Verderber in dr. Gustav Smolej v Ljubljani, za namestnika državnega pravnika v Novem mestu sodni pristav Alojzij Kessler v Krškem. — Sodni tajnik v Celji dr. Viktor Wagner imenovan je državnega pravnika namestnikom v Ljubljani. — Državnega pravnika namestnik dr. Alfred Schmid je iz Ljubljane premeščen v Gradec. — Pravni praktikant pri deželnem sodišči Josip Prevec je imenovan avskultantom pri tem sodišči. — Umirovljeni so okrajni sodnik v Trziču Gregor Žeriov, sodni pristav Rajmund Pollak v Trebnjem in sodni pristav Nikomed Raunicher v Postojini.

(Dalje prihodnjič.)

— (Politiško prisojilo.) Nekatera davčna upravištva imajo posebne tiskane odloke, koje po eksekutorjih vračajo službodajnikom z naročilom in nalogom: da svojim služabnikom toliko odbijajo od plačila, kolikor dolgujejo za vojaško takso, da ta znesek pridržijo in izročijo dotičnemu eksekutorju.

Ker ti odloki ne zadevajo le plačila, ki so že zaslužena (dotekla), ampak — in sicer navadno — ona plačila, ki jih je služabniku še zaslužiti (ne dotekla) vsebina odloku ni rubežen, nego prisojilo.

Rubežen tirjatev je dovoljena tudi upravoma (dv. d. z dne 19. januarja 1784. zb. pravos. z. št. 228., d. dv. (in z dne 10. februvarja 1832, zb. pravos. z. št. 2548 p. 4, 8 in dv. d. z dne 27. oktobra 1797 zb. pravos. z. št. 385).

No administrativno (politiško) prisojilo ni znano avstrijskemu pravu. — Ona edina izjema obstoji za skupna vojaška oblastva (najv. sklep od 30. novembra 1885, obelodanjen po okrožnem ukazu drž. v. ministerstva od 1. januarja 1886, št. 5466 ex 85).

Iz tega je razvidno, da so poprej imenovani odloki davčnih upravištev nezakoniti.

Dr. L. Tr.

Pregled pravosodstva.

989. Čeravno se je zakon katoliških avstrijskih državljanov ločil v inozemstvu po pravomočnem sodnem razsodilu, vezana sta ločena zakonca, kar se tiče njih sposobnosti, skleniti nov zakon, na omejujoče določbe domačega zakona, vsled česar je zakon, ki se je sklenil v nasprotju s temi določbami, v območji avstrijskega prava neveljaven.

R. z dne 22. aprila 1897, št. 4757. J. Bl. št. 35 ex 1897.

990. Nedoletnik ne more skleniti pogodbe, s katero bi se zavezal za štiri leta glede onih dohodkov, katere bi še le v prihodnosti pridobil s svojim pridom.

R. z dne 12. maja 1897, št. 5376. G. H. št. 37 ex 1897.

991. Na občinskem zemljišču, katero služi javni uporabi, more se pridobiti stvarno pravico, potom priposestvanja, ako se more pravica izvrševati na način, ki izključuje vsacega drugega.

R. z dne 2. marca 1897, št. 1902 J. M. 1358.

992. Poslednja volja zapustnika brez otrok, kateri je dobil nujnega dediča potem, ko je napravil oporoko, izgubi v smislu §-a 778. o. d. z. svojo moč ne glede na to, ali je zapustnik še predno je umrl, izvedel, da je dobil, ali, da sme pričakovati nujnega dediča. Med volili, katere našteva § 778 o. d. z., namenjenimi za pobožne svrhe, se ne razumeva določbe poslednje volje, določujoče ustanovitev ustanove.

R. z dne 14. aprila 1897, št. 3507. J. M. 1361.

993. Tudi občine vezane so, kadar hočejo uravnati ali popravljati meje občinskih zemljišč, na določbe §-ov 850. do 853. o. d. z. Ako se ne ozira na te določbe, zakrivi se lahko motenje posesti.

R. z dne 23. marca 1897, št. 3241. J. M. 1360.

994. Ako je prodajalec njemu lastno zemljišče dvakrat prodal in drugi kupec pridobi intabulacijo, obstoji znesek odškodnine, katero mora plačati prodajalec prvemu kupcu, v diferenci obeh kupnin. Ako je kupec brez pridrška vzel aro, ne vsebuje to dejanje odpovedi, da se bode uveljavilo drugo tirjatev na povračilo.

R. z dne 14. januarija 1897, št. 76. J. Bl. št. 36 ex 1897.

995. Kupec v zakup danega zemljišča ima pravico §-a 1120. o. d. z., da odpove najemno pogodbo, še predno se je vknjižila njegova lastninska pravica.

R. z dne 30. decembra 1896, št. 14523 G. Z. št. 35 ex 1897.

996. Tirjatev, katera je po razsodbi ugotovljena, ne zastara, ako ni mogoče potom izvršila realizovati za njo obstoječe zastavne pravice.

R. z dne 18. novembra 1896, št. 12126. G. Z. št. 37 ex 1897.

997. Liferant ni zavezan dokazati, da je naročeno delo dne, ko je bilo treba dobaviti, gotovo; zadostuje, da se izreče pripravljenega, da hoče naročeno vsak čas proti plačilu kupnine izročiti.

R. z dne 11. maja 1897, št. 5307. J. Bl. št. 38 ex 1897.

998. Ako je v menici imenovan akceptant ob jednom kot remitent in ni dokazana pomota v pisanji, se ne sme izdati plačilni nalog.

R. z dne 16. junija 1897, št. 7016. G. H. št. 37 ex 1897.

999. Dolžnost starišev, svoje otroke vzdrževati, traja dotlej, da je vzgoja končana in je otrok sposoben, se sam vzdrževati.

O. z dne 23. junija 1897, št. 7355. G. H. št. 36 ex 1897.

1000. Sodne položbe in varščine na korist nedoletnikom, katere so določene po zakonu, se ne morejo odstraniti po poslednji volji.

O. z dne 6. julija 1897, št. 8200. J. Bl. št. 36 ex 1897.

1001. Ako se je izročilo železnici živeče živali brez spremstva in na lastno nevarnost za prevažanje, mora tožnik, kateri zahteva od železnice povračilo škode, katera mu je nastala vsled poškodovanja živali na transportu, dokazati krivdo železnice (čl. 423. in 424. trg. zak. in §-a 40. in 44., odst. 2. žel. obr. r. z dne 10. junija 1874, št. 75. drž. zak.)

R. z dne 13. maja 1897, št. 5026. G. Z. št. 34 ex 1897.

1002. Ustni dogovori glede pravnih razmer udov obrtnih in gospodarstvenih zadrug niso pravoveljavni. Pravnega obstoja zadruga ni smatrati, ako niso statuti spisani in ni društvo registrirano.

O. z dne 6. maja 1897, št. 4922. G. H. št. 34 ex 1897.

1003. Posestnik simultanski zastavljenega zemljišča, kateri plača na tem zemljišču zavarovano tirjatev, ne more nastopiti napram posestnikom drugih zemljišč kot drugoplačnik (§ 39. zemlj. zak.)

O. z dne 22. aprila 1897, št. 4515. G. Z. št. 24 ex 1897.

1004. Tožbo po §-u 274. o. s. r., naperjena proti inozemcu, mereča, naj se izreče, da je razsodniški izrek, bodisi, da se je izrekel v inozemstvu, neveljaven, vložiti je pri onem rednem (tuzemskem) sodišču, katero bi bilo poklicano, da razsodi o pravnem predmetu v glavni stvari.

R. z dne 25. maja 1897, št. 6123. G. Z. št. 35 ex 1897.

1005. Izvršilo v varnost, katero se je izvršilo v smislu določeb dv. dekr. z dne 25. januarija 1841, št. 496. zb. j. zak. ne vpravičuje upnika, da bi nadaljeval izvršilo proti konkurzni masi tudi tedaj ne, ako se je sicer tirjatev v konkurzu likvidovala, ako pa oskrbnik konkurzne mase ni pripoznal v varnost pridobljene zastavne pravice.

O. z dne 22. decembra 1896, št. 14920. G. Z. št. 36 ex 1897.

1006. Katoliška župnijska občina ni zavezana dati aktorične kavcije.

O. z dne 30. marca 1897, št. 3596. J. Bl. št. 35 ex 1897.

„Slovenski Pravniki“ izhajajo 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravniki“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, številka 4 v Gospodski ulici; upravnništvo pa na Križevniškem trgu številka 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dne 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

